

॥ १३ ॥ १४ ॥ बुभूषेत्प्राप्तुमिच्छेत् तद्वभावार्थः ॥ १५ ॥ १६ ॥ अनामयंकुशलं यत्तु धनादिकं स्वयमेव समाहृतं न पित्रादिभिः ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ पारयित्वेति पाठे समाप्य ॥ २० ॥ अतो राज्यार्द्धप्रदानात् कार्ये राज्यालभनिमित्तं तैर्धातृराष्ट्रैः कृतं विप्रकारं अपकारं निशम्य ज्ञात्वा तान्पांडवान् ॥ २१ ॥ यदि इमान् बाधेयुः तर्हि तेऽपितान् कौरवान् हन्युः इमे पांडवाः ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥

एतैः परप्रेष्यनियोगयुक्तैरिच्छद्भिरासंस्वकुलेन राज्यं ॥ एवंगते धर्मसुतस्य राज्ञो दुर्योधनस्यापि च यद्वितं स्यात् ॥ १३ ॥ तच्चित्तयध्वंकुरुपुंगवानां धर्म्यं च युक्तं च यशस्करं च ॥ अधर्मयुक्तं न च कामयेत राज्यं सुराणामपि धर्मराजः ॥ १४ ॥ धर्मार्थयुक्तं तु महीपतित्वं ग्रामेऽपि कस्मिंश्चिदयं बुभूषेत् ॥ पित्र्यं हिराज्यं विदितं नृपाणां यथाऽपरुष्टं धृतराष्ट्रपुत्रैः ॥ १५ ॥ मिथ्योपचारेण यथा त्वनेन रुद्धं महत्प्राप्तमसत्यरूपं ॥ न चापि पार्थो विजितोरणे तैः स्वतेजसा धृतराष्ट्रस्य पुत्रैः ॥ १६ ॥ तथाऽपि राजा सहितः सुहृद्भिरभीप्सतेऽनामयमेव तेषां ॥ यत्तु स्वयं पांडुसुतैर्विजित्य समाहृतं भूमिपतीन् प्रपीड्य ॥ १७ ॥ तत्प्रार्थयंते पुरुषप्रवीराः कुंतीसुतामाद्रवतीसुतौ च ॥ बालास्त्वमेतैर्विविधैरुपायैः संप्रार्थिता हंतुममित्रसंघैः ॥ १८ ॥ राज्यं जिहीर्षद्भिरसद्भिरुग्रैः सर्वं च तद्वो विदितं यथावत् ॥ तेषां च लोभं प्रसमीक्ष्य दृढं धर्मज्ञतां चापि युधिष्ठिरस्य ॥ १९ ॥ संबन्धितां चापि समीक्ष्य तेषां मतिकुरुध्वं सहिताः पृथक् ॥ इमे च सत्येऽभिरताः सदैव तं पालयित्वा समयं यथावत् ॥ २० ॥ अतोऽन्यथा तैरुपचर्यमाणा हन्युः समेतान् धृतराष्ट्रपुत्रान् ॥ तैर्विप्रकारं च निशम्य कार्यं सुहृज्जनास्तान्परिवारयेयुः ॥ २१ ॥ युद्धेन बाधेयुरिमांस्तथैव तैर्वाध्यमाना युधितांश्च हन्युः ॥ तथाऽपि नेमेऽल्पतया समर्थास्तेषां जयायेति भवेन्मतं वः ॥ २२ ॥ समेत्य सर्वे सहिताः सुहृद्भिस्तेषां विनाशाय यतेयुरेव ॥ दुर्योधनस्यापि मतं यथावन्न ज्ञायते किं नु करिष्यतीति ॥ २३ ॥ अज्ञायमाने च मते परस्य किं स्यात्समारभ्य तमं मतं वः ॥ तस्मादितो गच्छतु धर्मशीलः शुचिः कुलीनः पुरुषोऽप्रमत्तः ॥ २४ ॥ दूतः समर्थः प्रशमाय तेषां राज्यार्द्धदानाय युधिष्ठिरस्य ॥ निशम्य वाक्यं तु जनार्दनस्य धर्मार्थयुक्तं मधुरं समंच ॥ २५ ॥ समाददेवाक्यमथाग्रजोऽस्य संपूज्य वाक्यं तदतीव राजन् ॥ २६ ॥ इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि सेनोद्योगपर्वणि पुरोहितयाने प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ बलदेव उवाच श्रुतं भवद्भिर्गदपूर्वजस्य वाक्यं यथा धर्मवदर्थवच्च ॥ अजातशत्रोश्च हितं हितं च दुर्योधनस्यापि तथैव राज्ञः ॥ १ ॥ अर्धं हिराज्यस्य विस्तृत्य वीराः कुंतीसुतास्तस्य कृते यतं ते ॥ प्रदाय चार्धं धृतराष्ट्रपुत्रः सुखी सहास्माभिरतीव मोदेत् ॥ २ ॥

॥ २५ ॥ २६ ॥ इति उद्योगपर्वणि नैलकंठीये भारतभावदीपे प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ १ ॥ अर्धं राज्यस्य विस्तृत्य तस्य कृते अर्धस्य राज्यस्यार्थं ॥ २ ॥